

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 39/2022-10

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa , ,
proti postupu Sociálnej poisťovne v konaní vedenom pod sp. zn.
751 116 8456 0 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkové okolnosti prípadu

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 17. januára 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Sociálnej poisťovne v konaní označenom v záhlaví tohto uznesenia (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že rozsudkom Krajského súdu v Žiline č. k. 28 Sa 9/2018 z 18. septembra 2018 bolo zrušené rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredia č. 751 116 8456 0 zo 17. augusta 2017 a rozhodnutie generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne č. 751 116 8456 0 z 23. februára 2018 vo veci nároku sťažovateľa na priznanie invalidného dôchodku. Po vrátení veci správnym súdom Sociálna poisťovňa, ústredie opätovne rozhodla a rozhodnutím č. 751 116 8456 0 z 9. mája 2019 zvýšila sťažovateľovi sumu invalidného dôchodku od 27. júna 2017. Proti predmetnému rozhodnutiu Sociálnej poisťovne, ústredia podal sťažovateľ odvolanie, ktoré generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne rozhodnutím č. 751 116 8456 0 z 24. februára 2020 v celom rozsahu zamietol a potvrdil napadnuté rozhodnutie Sociálnej poisťovne z 9. mája 2019.

II. Argumentácia sťažovateľa

3. Z obsahu ústavnej sťažnosti je možné identifikovať námietku týkajúcu sa zbytočných prietáhov spôsobených postupom Sociálnej poisťovne v napadnutom konaní, t. j. v konaní o priznaní invalidného dôchodku. Sťažovateľ predovšetkým poukazuje na upovedomenie verejnej ochrankyne práv o výsledkoch vybavenia jeho podnetu z 12. augusta 2020 (priloženom k ústavnej sťažnosti), v ktorom bol postup Sociálnej poisťovne v konaní o odvolaní sťažovateľa označený za neefektívny a neúčelný a súčasne bolo konštatované, že v jeho dôsledku došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

4. Sťažovateľ súčasne požiadal o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom z dôvodu jeho nepriaznivej finančnej situácie, ktorú preukazuje k ústavnej sťažnosti pripojeným potvrdením o jeho majetkových pomeroch.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Predmetom ústavnej sťažnosti je námietka sťažovateľa týkajúca sa zbytočných prietáhov spôsobených postupom orgánu verejnej správy (Sociálnej poisťovne) v konaní o nároku na priznanie invalidného dôchodku.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy:

6. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorými namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, je kvalifikovaná princípom subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať sťažnosťou iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06). V tejto súvislosti ústavný súd predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Zásada subsidiarity totiž okrem iného reflektuje princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

7. Z § 6 ods. 1 Správneho súdneho poriadku (ďalej aj „SSP“) vyplýva, že správne súdy v správnom súdnictve preskúmavajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom. Konanie o žalobe proti nečinnosti orgánu verejnej správy podrobnejšie upravujú § 242 až § 251 SSP. Z § 242 ods. 1 SSP pritom jednoznačne vyplýva, že žalobca sa môže žalobou domáhať odstránenia nečinnosti orgánu verejnej správy v začatom administratívnom konaní. Z uvedených ustanovení Správneho súdneho poriadku vyplýva, že na ne možno v plnom rozsahu aplikovať judikatúru ústavného súdu uplatňovanú do účinnosti Správneho súdneho poriadku podľa § 250t ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, v ktorej sa ústavný súd vyjadril aj k problematike prieťahov v konaní pred orgánmi verejnej správy. V uznesení sp. zn. III. ÚS 317/04 (publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 133/2004) ústavný súd konštatoval: „Prostredníctvom ustanovenia § 250t Občianskeho súdneho poriadku poskytuje zákonodarca fyzickým osobám a právnickým osobám právnu možnosť domáhať sa súdnej ochrany ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaného čl. 48 ods. 2 ústavy v konaniach pred orgánmi verejnej správy, pokiaľ tieto nekonajú bez vážneho dôvodu spôsobom ustanoveným príslušným právnym predpisom tým, že sú v konaní nečinné.“

8. Uvedená judikatúra ústavného súdu vzhľadom na subsidiaritu jeho právomoci vylučuje, aby ústavný súd poskytoval ochranu namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ku ktorému malo dôjsť postupom orgánov verejnej správy (IV. ÚS 248/2018, II. ÚS 392/2019).

9. Z napísaného tak vyplýva, že sťažovateľ bol v čase trvania tvrdeného zásahu oprávnený domáhať sa ochrany svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov na príslušnom správnom súde na základe žaloby proti nečinnosti orgánu verejnej správy (Sociálnej poisťovne) podľa prvej hlavy štvrtej časti Správneho súdneho poriadku. K účinnosti žaloby proti nečinnosti orgánu verejnej správy podľa § 242 až § 251 SSP ako účinnému prostriedku nápravy sa už ústavný súd vyjadril v uznesení č. k. I. ÚS 64/2021-36 z 23. februára 2021, v ktorom uviedol, že na rozdiel od konania proti nečinnosti podľa § 250t a § 250u Občianskeho súdneho poriadku konanie o žalobe proti nečinnosti pred správnym súdom neskončí vyhovením žaloby, ale až odstránením nečinnosti, ktoré je žalovaný orgán verejnej správy povinný preukázať správnemu súdu v určenej lehote. Je tak povinný urobiť zaslaním vydaného rozhodnutia, opatrenia alebo oznámenia o vykonanom úkone, prípadne o začatí administratívneho konania v určenej lehote správnemu súdu (§ 250 ods. 1 druhá veta SSP). V uznesení č. k. II. ÚS 470/2020-10 z 22. októbra 2020 ústavný súd tiež zdôraznil, že prostriedok nápravy možno považovať za účinný vtedy, ak je schopný predísť porušeniu práva alebo jeho pokračovaniu (v kontexte posudzovaného prípadu, ak je schopný urýchliť konanie), alebo ak poskytne adekvátne odškodnenie (pozri napr. Balogh a ďalší proti Slovensku, bod 50).

10. Sťažovateľ pritom nijakým spôsobom nepreukázal, že by právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho práv alebo právom chráneným záujmov, nevyčerpal z dôvodov hodných osobitného zreteľa [§ 132 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

11. Ústavnému súdu preto neostáva nič iné než ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietnuť z dôvodu jej neprípustnosti podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (bod 1 výroku uznesenia). Z príloh pripojených k ústavnej sťažnosti navyše vyplýva, že stav právnej neistoty sťažovateľa už bol v namietanom konaní odstránený ešte v čase pred podaním ústavnej sťažnosti, a to rozhodnutím generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne č. 751 116 8456 0 z 24. februára 2020, tak ako je uvedené v bode 2 tohto uznesenia.

III.2. K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom:

12. Ústavný súd môže podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ustanoviť fyzickej osobe alebo právnickej osobe právneho zástupcu, ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej majetkové pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Tieto tri predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ustanoviť (I. ÚS 333/2020). V prípade ústavnej sťažnosti, pri ktorej je daný dôvod na jej odmietnutie, ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, preto ústavný súd žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde nevyhovel (bod 2 výroku uznesenia).

13. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších požiadavkách sťažovateľa stratilo svoje opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 26. januára 2022

Miloš Maďar
predseda senátu